

Läsnyckel

Amulett

Bok fyra: Det sista rådet

av Kazu Kibuishi

översatt av Marie Helleday Ekwurzel

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt, och på flera plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Läsnyckeln till *Det sista rådet* kan användas både som lärarhandledning för boksamtal och som ingång för enskild läsning. Välj ut det som passar dina elever!

Text & bild

Böckerna i Amulett-serien är Hegas första serie-romaner. Bok ett heter *Stenväktaren*, bok två *Stenväktarens förbannelse*, bok tre *Molnsökarna* och bok fyra *Det sista rådet*. Det är inte fristående delar, så om du/dina elever inte har läst första boken – börja med den! I original finns det idag (2013) fem delar. Hegas har publicerat samtliga på svenska.

Är du en ovan serie-läsare kan det ta lite tid innan du hittar rytmen i berättelsen: i *Amulett* händer det mycket i bild som den fåordiga texten inte säger rakt ut, man måste "läsa" bilderna precis som texten i en vanlig bok. Berättelsen byggs parallellt i text och bild – tänk på *Amulett* som en film på papper!

Texten i *Amulett* är i stort sett bara dialog. Dialogen driver handlingen framåt. Det är bilderna som visualiserar handlingen och miljöerna, men de visar också personernas känslor. Även personkaraktäristiken skapas genom dialogen, samt med inre monolog, och genom hur personerna handlar. Det skapar stort utrymme för och ställer krav på läsaren att själv fylla i. Luckorna, tolkningsmöjligheterna, i berättelsen öppnar också för boksamtal, t ex om någon av gestalternas personlighet.

Fantasy

Amulett är en fantasyberättelse med många av genrens klassiska beståndsdelar. Läs gärna *Amulett* i ett fantasy-tema där ni också tittar på film, t ex *Coraline*, som bygger på Neil Gaimans bok med samma namn, och *Det levande slottet* (2004), som baserar på *Trollkarlens slott* av Dianna Wynne Jones. På Hegas har vi också Jan Kjaers *Den magiska hjälmen* och *Förrädaren* av Leif Jacobsen.

Förutom att äventyr och magi lockar till läsning, gör ett genre-tema att eleverna lär sig hur fantasyberättelser är uppbyggda, vilka beståndsdelar som är viktiga i genren. Vet man det blir man en mer uppmärksam läsare och får bra verktyg för eget skrivande. Läsnyckeln till *Amulett* guidar er en bit på vägen!

Före läsningen

- Har du läst en bok ur Amulett-serien tidigare? Påminn dig då om vilka äventyren Emily och hennes vänner var med om den gången.
- Titta på omslaget – påminner det dig om andra böcker du har läst eller filmer du har sett? Känner du igen bildstilen?

Ja, kanske har du läst *manga*? Manga är den japanska serien med sin specifika tecknarstil, t ex *Dragon Ball*. *Amulett* är ingen manga men har en del drag därifrån. Till exempel sättet att teckna ganska rena ansikten där dragen (näsa, mun, ögon) inte är så skarpt och särskiljande tecknade. Gestalterna blir inte så individuella, men de stiliserade ögonen och munnen förmedlar nästan övertydligt känslor och uttryck.

Kazu Kibuishi har skrivit och tecknat *Amulett* tillsammans med många medhjälpare. Serien är både färglagd och i original textad för hand. Kazu Kibuishi berättar om arbetet med *Amulett* här:

<http://www.youtube.com/watch?v=ZqCX6DPkRbA&feature=related>

- Vilken *genre* (= typ av berättelse) tror du att *Amulett* är? Vad är det som tyder på det? Har du läst andra böcker/sett filmer i samma genre? Vilka?
- Gestalterna på omslaget – vilka är det? Vad är det för plats som syns nertill i bilden, tror du?
- Läs titeln, vad kan det sista rådet vara för något?
- I fantasy-böcker/filmer finns det vissa saker som ofta återkommer, t ex:
 - händelserna utspelas i en eller flera främmande världar
 - det finns någon slags port mellan världarna
 - det finns både människor och andra folkslag
 - goda och onda krafter/personer
 - magiska föremål, kanske vapen
 - en hjälte
 - hjälstens medhjälpare
 - ett sällskap med olika sorters folk som ger sig ut på ett uppdrag, en *quest*
 - uppdraget
 - i längre romaner delar sällskapet ofta upp sig, och så får vi växelvis följa de olika grupperna som t ex i J.R.R. Tolkiens *Ringarnas herre*, ofta kallad *Sagan om ringen*.

När du läser *Det sista rådet*, fundera över de olika punkterna ovanför. Hur är det i den här boken? Ta med er listan över fantasyns beståndsdelar in i läsningen och samtalet efteråt.

Efter läsningen

Då återkommer vi till frågorna som du kunde fundera över under läsningen. Det finns sällan några rätta svar, utan man kan tolka berättelsen olika. Arbeta med frågorna i **boksamtal** tillsammans med andra som har läst *Det sista rådet* eller fundera själv och skriv ner dina tankar som en analys av boken:

- Berättelsen börjar med att Emilys amulett talar till henne i drömmen. Amuletten varnar Emily för *De ödmjuka kungarnas hall* och *Celis*. Hon säger att Emily kommer att behöva hennes hjälp, men att Emily inte kommer att kunna höra hennes röst i *Celis*. Blir det så? Diskutera början och scenen i *De ödmjuka kungarnas hall* på sid 189-195.
- *De ödmjuka kungarnas hall* är ett symboliskt namn. Prata om ordet ödmjuk. Vad betyder det? Vad är motsatsen? Är Emily ödmjuk?
- Fundera över titeln *Det sista rådet*. Vad syftar den på? Kan den syfta på flera olika råd? Kommer du ihåg vad du först tänkte, när du såg titeln?
- Staden *Celis* är sig inte lik, varken på krogen, i fängelset eller på gatorna. Hur har den och dess invånare förändrats? Vad har förändrat den/dem?
- Har Emily ett uppdrag? Vad är det? Vem ger henne det?
- Vilka hjälper Emily?
- Fundera över Emilys roll – varför/för vem gör hon det hon gör? Är hon en hjälte?
- *Det sista rådet* är en bok om både svek och sammanhållning. Vilka gestalter är goda och vilka är onda? Är de det hela tiden eller ändrar någon sig, kanske flera gånger? Kan det vara så att en person är varken eller, utan bara gör vad som krävs eller känns rätt just då? Måste en hjälte vara god?
- Under läsningen får du inte bara följa Emily. Ibland låter författaren dig följa någon/några andra figurer ett tag, så att du får vara med på flera äventyr på olika platser som ibland utspelas samtidigt, ibland i olika tider. Vilka andra äventyr och äventyrare får du följa?
- Mäster Silas ville att moderstenen skulle förstöras så att dess kraft inte hamnar i fel händer. Det här att magi/magiska föremål inte bara gör gott utan kan ha en farlig inverkan är ett vanligt motiv – känner du igen det från någon annan bok/film?
- Var det någon scen/händelse i boken som du tyckte var otäck eller rolig eller spännande eller...? Varför?

- Var det någon bild/bilder som du fastnade för, som var snygg, hemsk, fin eller...? Beskriv varför?
- Var det något som överraskade dig?
- Striden är vunnen för den här gången, men Max har fortfarande makten över moderstenen och tänk om han ger den till Älvkungen. Motståndsrörelsen har fått slita hårt, drabbats av många förluster, men trots att det inte finns många kvar på Emily sida, är hon redo att ta sig an nästa äventyr i del fem. Vad tror du att det kommer att handla om? Vilka blir de viktigaste personerna i nästa del?

Arbeta vidare

Livsvisdom

I *Det sista rådet* kryllar det av ord om hur det är eller borde vara att leva. Diskutera ett eller flera av citaten. Förbered gärna diskussionen genom att skriva ut citaten på lappar, dela ut dem i klassen och prata först om dem i smågrupper. Vilken betydelse har de i historien? Har de även betydelse utanför historien? I ditt liv? Håller du med om det som sägs eller inte. Varför/varför inte? Har vi missat ett citat som du tycker borde finnas med, komplettera listan!

När du börjar inse betydelsen av dina handlingar kommer du att vakna upp och bli den person som den här världen behöver. (Sid 10 och 194)

När du blir större kommer du att märka att vart du än åker så är det "något fel" på stället. Så är det här i livet. Man får helt enkelt anpassa sig och göra vad man kan för att det ska bli rätt och bra. Om man bara gör det som är rätt, så brukar allt ordna sig. (Sid 38-39)

Han kritiserade rådet för att fatta beslut baserat på rädsla. Han menade att om man tänkte så skulle det man fruktade bli verklighet. (Sid 81)

Det jag har lärt mig om svåra utmaningar är att man inte ska anta dem på egen hand. (Sid 114)

Lita inte på dem! Lita inte på någon! (Sid 139)

Alla här i Celis är vettskrämda. Det förvirrar deras omdöme och gör dem svåra att handskas med. (Sid 140)

Du har alltid ett val. (Sid 179)

När de största stenväktarna stod inför sådana situationer... lyckades de stänga av sina känslor. Då kunde de fatta de bästa besluten under stor press. Det var ett tecken på en väldigt stark vilja. Något som krävs av alla stora ledare. (Sid 180)

Någon dag kommer du att lära dig att man får offra mycket för den goda sakens skull. (Sid 183)

Man vet inte hur det är att lyckas, ifall man inte vet hur det är att misslyckas. (Sid 200)

Kom ihåg... du är inte ensam. (Sid 201)

... men fråga mig inte om jag är redo. För vad som än händer måste jag vara det. (Sid 210)

Enzo och Kuggson

Enzo och Kuggson är två färgstarka personligheter som nästan alltid dyker upp tillsammans med sina bästa vänner. Hur tror du att Miskit och Leon skulle beskriva sina vänner? Samla adjektiv som beskriver dem och häng upp/klistra fast lappar med adjektiven runt porträtt av vardera figur.

Filmiskt berättande – perspektiv i bilden

När du läser Amulett-böckerna lägger du automatiskt ihop bilder och text till en berättelse. Du läser bilderna precis som du läser texten och man kan tänka på *Amulett* som en film på papper. För att bilderna ska fånga dig som läsare och ge berättelsen liv, arbetar Kazu Kibuishi med olika perspektiv. Du iakttar händelserna framifrån, uppifrån, från sidan eller bakifrån. Ibland zoomar bilden in så att vi får en närbild, ibland zoomar den ut så att vi tittar på avstånd. Då och då betraktar vi det som sker genom Emilys eller någon annans ögon. Ibland byter kameran perspektiv i en ordväxling mellan två figurer. Det är nästan som om vi följer en kamera och perspektiven kan beskrivas som filmiskt skiftande. Prata om perspektiv och dess betydelse för berättandet. och titta på följande sidor:

Insidan av pärmen – Motivet porträtteras framifrån.

Sid 3 – Bilden zoomar in på Emilys ansikte.

Sid 12 – Bilden byter perspektiv. Från Max till Emilys till ett utifrån-perspektiv (på sista bilden ser vi dem båda som om vi stod ett steg längre bort).

Sid 19 (bilden högst upp)– Bildens perspektiv är ett bakifrån-perspektiv. Beträktaren sitter bakom piloterna.

Sid 20-21 – Bildens perspektiv påminner om ett flygfoto. Vi befinner oss långt borta.

Sid 123 – Bilden är gjord ur ett underifrån-perspektiv. Vi tittar uppåt.

Sid 164 – Bilden skildrar en rörelse.

Bläddra i boken och leta upp fler exempel till de olika perspektiven! För att göra uppgiften överskådlig och få fram så många olika exempel som möjligt kan boken delas upp på olika grupper. Grupp ett kan leta på bokens första 20 sidor, grupp två på nästa 20 etc.

Om *Amulett* hade varit en kapitelbok utan bilder, hade alla dessa perspektiv fått beskrivas med ord. Gör ett försök att ersätta bilderna med ord.

Skriv en prolog

Skriv en prolog till nästa bok i serien som sammanfattar händelserna i *Det sista rådet*, den bok du just har läst. En prolog är en slags fristående inledning som skildrar ett skeende som inte direkt hänger ihop med berättelsen, men som har betydelse för den. Ofta skildrar prologen något som utspelat sig tidigare och som triggar igång händelserna i det som blir själva berättelsen.

Samla ord

Krigsförbrytelser, allierade, motståndskämpar, övervakning, motståndsrörelse, konspiration, fångar – orden är tagna ur *Det sista rådet*, men skulle lika gärna kunnat vara plockade ur en dagstidning eller en tv-dokumentär om krig, förtryck eller uppror. Ta reda på vad orden betyder. Kan ni komma på fler ord som skulle passa på listan?

Copyright Bokförlaget Hegas

Gör en amulett

En amulett är ett magiskt föremål som kan ge både skydd och tur. Gör en egen. Vilka förmågor har den? Vilka begränsningar har den? Presentera era amuletter för varandra.

Mycket läsnöje!